

Մ Ա Տ Ե Ն Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

1. ՄԱՐԿՍԻՉՄԻ ԿԼԱՍԻԿՆԵՐ

- Կ. Մարքս. *Կապիտալ*, հատ. առաջին, Երևան, 1954:
Կ. Մարքս, *Формы, предшествующие капиталистическому производству*. М., 1940.
Յ. Էնգելս, *Աշխատանքի դերը կապիտալի մարդացման պրոցեսում*, Երևան, 1953:
Յ. Էնգելս, *Ընտանիքի, մասնավոր սեփականության և պետության ծագումը*, Երևան, 1965:
Վ. Ի. Լենին, *Պետության մասին, երկեր, հատ. 29*, Երևան, 1951, էջ 578—604:

2. Ա Ղ Բ Յ Ո Ւ Ր Ն Ե Ր

ա. Հ ա յ ե ռ ե ն

- Ազոսբանգեղայ Պատմութիւն հայոց, աշխատությամբ Գ. Տեր-Մկրտչյան և Ստ. Կանանյանց, Տփղիս, 1909:
Անառյան Հ., Հայերեն արձագանքն բառարան, Ա-է հատորներ, Երևան, 1926—1935:
Անանիա Շիրակացի, *Տիեզերագիտություն և տոմար*, Երևան, 1940:
«Աշխարհացոյց» Մովսիսի Խորենացու, Վենետիկ, 1881:
Աստվածաշունչը Հին և նոր կտակարանաց, Վենետիկ, 1860:
Եղեմի Կողբացի, *Եղծ աղանդոց, Թիֆլիս, 1912* (աշխարհաբար թարգմանությունը Ա. Ա. Ար-րաճամյանի, Երևան, 1970):
Զենոն Կլակ, Պատմութիւն Տարոնոյ, Վենետիկ, 1839:
Լեոնտի Մռովելի, Կեանք թագաւորաց վրաց և հարց նախնեաց և ազգաց, Պատմութիւն վրաց («Քարթլիս ցխովրեբայի» կամ վրաց պատմության հին հայերեն թարգմանությունը: Վրացերեն բնագիրը և հին հայերեն թարգմանությունը ուսումնասիրությամբ և բառ-գրքով լույս ընծայեց Իլիա Աբուլաձեն), Թբիլիսի, 1953:
Հովհոս, Իլիական, հին հունարեն բնագրից թարգմ. Համազասպ Համարձումյան, Երևան, 1955:
Հովնան Մամիկոնյան, Պատմութիւն Տարոնոյ. աշխատությամբ և առաջաբանով Աշոտ Արա-համյանի, Երևան, 1941:
Մովսիսի Խորենացու Պատմութիւն հայոց, աշխատությամբ Մ. Աբեղյան և Ս. Հարությունյան, Տփղիս, 1913 (աշխարհաբար թարգմանությունը Ստ. Մալխասյանցի, Երևան, 1968):
Նոր բառգրքը Հայկազյան լեզվի, հատ. I—II, Վենետիկ, 1836—1837:
Սասնա ծռեր, ժող. վեպ, հատ. Ա-Բ, առաջին և երկրորդ մասեր, խմբ. ակադ. Մ. Աբեղյանի, աշխատակցությամբ պրոֆ. Կ. Մելիք-Օհանջանյանի, Երևան, 1936—1951:
Սեբեոսի եպիսկոպոսի Պատմութիւն, հրատ. Ստ. Մալխասյանցի, Երևան, 1939:
Սուրբաթ, Օտար աղբյուրները հայերի մասին, հունական աղբյուրներ, № 1, քաղեց և թարգմա-նեց Հ. Աճառյան, Երևան, 1940:
Վրաց աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, կազմեց՝ Լ. Մ. Մելիքսեթ-բեկ, հատ. Ա, Երևան, 1934:
Տակիտոս Կ., Օտար աղբյուրները հայերի մասին, լատինական աղբյուրներ, № 3, քաղեց և լա-տիններենից թարգմանեց Պ. Սոտնիկյան, Երևան, 1941:
Փաւստոս Բիւզանդ, Պատմութիւն հայոց, Վենետիկ, 1832 (աշխարհաբար թարգմանությունը Ստ. Մալխասյանցի, Երևան, 1968):

բ. Ռուսերէն

- Дьяконов И. М., Ассиро-вавилонские источники по истории Урарту, ВДИ, 1951, № 2,3,4.
 Дьяконов И. М., Урартские письма и документы, М.—Л., 1963.
 Латышев В. В., Известия древних писателей греческих и латинских о Скифии и Кавказе, СПб., 1890.
 Меликишвили Г. А., Урартские клинообразные надписи, М., 1960.
 Хрестоматия по истории Древнего Востока, под ред. В. В. Струве и Д. Г. Редера, М., 1963.

դ. Օտար լեզուներով

- Agathangelus* und die Akten Gregors von Armenten, neu herausgegeben von Paul de Lagarde, Göttingen, 1887.
Apianl Alexandrini, Historia Romana, Bibl. Teubner., I—II, Lipsiae, 1879.
Arrianl De expeditione Alexandri, recogn. Robertus Geier, Lipsiae, 1873.
Cicero M. T., Epistola ad Atticum, Vol. 1—3, Cambridge, Mass.—London, 1956—1961 (Loeb Classical Library).
Cicero M. T., Epistola ad familiares, 1—3, Cambridge, Mass.—London, 1958—1960 (Loeb Classical Library).
Cicero M. T., Pro Sestio, Cambridge, Mass.—London, 1958 (Loeb Classical Library).
 Corpus Iuris Civilis, vol. II. Codex Iustinianus, Recognovit et retractavit Paulus Kruiger, Berolini, 1959.
Curtius Rufus, Historiarum Alexandri regis Macedonum libri quae supersunt, Москва, 1963.
Diodori Bibliotheca Historica, ex recens. L. Dindorfii, vol. I—V, Lipsiae, 1866—1868.
Dionis Cassii Cocciliani, Historia Romana, ed L. Dindorf, vol. I—V, Lipsiae, 1863—1895.
Eutropii Breviarium historiae Romanae, rec. Fr. Ruehl, Lipsiae, 1897. Teubner.
Frontinus, Strategematon libri IV, Cambridge, Mass.—London, 1950 (Loeb Classical Library).
Georgii Cypril, Descriptio Orbis Romani, Lipsiae, 1910.
 Herodotus, Historiarum libri IX, 1—3, Cambridge, Mass.—London, 1946—1960 (Loeb Classical Library).
Josephi Flavii, Opera omnia, recogn. Imman. Bekker, „Bibl. Teubneriana“.
Iustinus M. Juniani, Epitoma historiarum Philippicarum Pompeii Trogi, ex recens. Fr. Ruehl, Lipsiae, 1915.
Lehmann-Haupt C. F., Corpus Inscriptionum Chaldaicarum, Berlin und Leipzig, I, 1928, II, 1935.
Libanii, Opera, rec. S. Foerster, vol. I—XI, Lipsiae, 1903—1922.
Lucienbill D. D., Ancient Records of Assyria and Babylonia, 1—11, Chicago, 1926—1927.
Malalas, Chronographia, rec. L. Dindorf, Bonnæ, 1831.
Mennanis, Historiarum Heracleae Pontii, ed. C. Orellius, Lipsiae, 1896.
Müller C., Geographi graeci minores, Isidori Characheni, I, Paris, 1855.
Müller C., Fragmenta historiarum graecorum, I—IV, Paris, 1883.
 Patrologiae cursus completus, tomus XXV, S. Hieronymi, tomus V, Parisiis, 1945.
Photii, Bibliotheca ed. J. Bekker, 2 vol., Berolini, 1824.
Plinii Secundi C., Naturalis historiae, vol. 1—10, Cambridge, Mass.—London, 1950—1962 (Loeb Classical Library).
Plutarchi, Vitae parallelae, recognoverunt Cl. Lindskog et K. Ziegler, 1—4, Lipsiae, 1914—1939.

- Polyaen*, Strategemata libri octo. rec. Ed. Woelfflin, ed. Teubner.
Polyblus, Historiae, 1—6, Cambridge, Mass.—London, 1960 (Loeb Classical Library).
Ptolemaei, Geographica, ed. C. Müller, Parisiis, 1901.
Res Gestae Divi Augusti (Monumentum Ancyranum), ed. Th. Mommsen, Berlin, 1883.
Rufi Festi (Sexti), Breviarium rerum gestarum populi Romani, ed. Forster, 1874.
Sallustii Historiarum reliquae, ed. B. Maurenbrecher, 1—11, 1891—1894.
Stephanus Byzantinus, Ethnica, ed. A. Meineke, Berlin, 1849.
Strabonis, Geographica, recogn. A. Meineke. vol. I—III, Lipsiae, 1915—1925.
Suetonii Tranquilli C., opera, ex rec. M. Ihm, v. I, De vita Caesarum libri VIII. Lipsiae, 1907.
Tacitus, Historiae, Annales. 1—4, Cambridge, Mass.—London, 1956 (Loeb Classical Library).
Thureau-Dangin Fr., Une relation de la huitième campagne de Sargon, Paris, 1912.
Vergilius, Opera. 1—2, Cambridge, Mass.—London, 1960 (Loeb Classical Library).
Waterman L., Royal Correspondence of the Assyrian Empire, Ann Arbor, I—IV, 1930—1936.
Weissbach F. H., Die Keilinschriften der Achaemeniden, Leipzig, 1911.
Xenophontis, Cyropaedia, recensuit A. Hug, Lipsiae, 1878.
Xenophontis, Expeditio Cyri, recensuit A. Hug, Lipsiae, 1878.

3. Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ա. Հ ա յ ե ր ե ն

- Արեղյան Մ., Հայ ժողովրդական առասպելները Մ. Խորենացու Հայոց պատմության մեջ, Վաղարշապատ, 1899:
 Արեղյան Մ., Հայ վիպական բանահյուսություն, Երկեր, հատ. Ա, Երևան, 1966:
 Արեղյան Մ., Հայոց հին դրականության պատմություն, գիրք առաջին, Երկեր, հատ. Գ, Երևան, 1968:
 Արեղյան Մ., Վիշապներ կոչվող քար-կոթողները, Երևան, 1941:
 Արեւմադյան Ա. Գ., Հայ գրի և գրչության պատմություն, Երևան, 1959:
 ✓ Ադոնց Ն., Հայ հին շինականությունը, «Պատմական ուսումնասիրություններ», Պարիս, 1948:
 ✓ Ադոնց Ն., Հին հայոց աշխարհայացքը, «Պատմական ուսումնասիրություններ», Պարիս, 1948:
 Ալիշան Ղ., Այրարատ, Վենետիկ, 1890:
 Ալիշան Ղ., Հին հավատք կամ Ֆեթանոսական կրոնք հայոց, Վենետիկ, 1895:
 Առաքելյան Բ. Ն., Լատիներեն արձանագրություններ Արտաշատ մայրաքաղաքից, ՊԲՀ, 1967, № 4:
 Առաքելյան Բ. Ն., Հայկ-Օրիոն, «Տեղեկագիր ՍՍՀՄ ԳԱ հայկական ֆիլիալի», 1941, № 8:
 ✓ Առաքելյան Բ. Ն., Որտե՞ղ են գտնվել Երվանդաշատ և Երվանդակերտ քաղաքները, ՊԲՀ, 1965, № 3:
 Առաքելյան Բ. Ն., Քանդակագործությունը հին Հայաստանում, ՊԲՀ, 1969, № 1:
 ✓ Առաքելյան Բ. Ն., Տիրացյան Գ. Ա., Խաչատրյան Ժ. Գ., Հին Հայաստանի ապակին, Երևան, 1969:
 Աստուրյան Հ. Յ., Քաղաքական վերաբերությունները ընդ մեջ Հայաստանի և Հռոմի մ. 190-ին Ն. ք. մինչև 428 թ. հ. ք., Վենետիկ, 1912:
 Ավգարեզյան Թ., Միհրը հայոց մեջ, «Հայագիտական հետազոտություններ», Երևան, 1963:
 Ռայբուրթյան Ե., Շենգավիթի կուլտուրան (ձեռագիր), ՀՍՍՀ ԳԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի արխիվ:
 Բաամաջյան Կ. Հ., Իսկական պատմություն հայոց, Կ. Պոլիս, 1914:
 ✓ Բարխուդարյան Ս. Գ., Խորհրդային Հայաստանի հնագիտական հուշարձանները, Երևան, 1937:
 Բարխուդարյան Ս. Գ., Վելիկուխի երկիրը, «Հայաստանի կուլտուրայի պատմության ինստիտուտի աշխատություններ», հատ. 1, Երևան, 1935:
 ✓ Ռաբեղյան Լ. Ա., Խայասա-Աղղիի ու Նրա մի քանի բնակավայրերի տեղադրման հարցի շուրջը, ՊԲՀ, 1963, № 3:

- Թաթևոյան Լ. Ա., Նոր նյութեր Հայաստանի հնագույն շրջանի արվեստի պատմության վերաբերյալ, ՊՐՀ, 1966, № 3;
- Թունիարյան Ն., Հեթանոսական տաճար Տրդատի պալատին կից Գառնիի ամրոցում, Երևան, 1933;
- Կուսրեյան Հ., Տիեզերական պատմություն, հատ. Ա և Բ, Վիեննա, 1849—1852;
- Պառազաշյան Ա. Մ., Քննական պատմություն հայոց, մասն Բ, Արշակունիքի ժամանակի հեթանոսության, Թիֆլիս, 1895;
- Դյակոնով Լ. Մ., հեթեռը, փոյուզացիները և հայերը, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1956, № 11;
- Երեմյան Ս. Ս., Ատլաս «Հայ ժողովրդի պատմություն» գրքի, առաջին մաս, Երևան, 1952;
- Երեմյան Ս. Ս., Կիմերական և սկյութական ցեղերի արշավանքները և Ուրարտուի ու Ասորեստանի պաշարը թուլորների դեմ, ՊՐՀ, 1968, № 2;
- Երեմյան Ս. Ս., Հայ ժողովրդի կազմավորման ընթացքը, ՊՐՀ, 1970, № 2;
- ✓ Երեմյան Ս. Ս., Հայաստանը ըստ «Աշխարհացոյց»-ի, Երևան, 1963;
- Երեմյան Ս. Ս., Հայերի ցեղային միությունը Արմե-Շուպրիա երկրում, ՊՐՀ, 1958, № 3;
- Երեմյան Ս. Ս., Հայկական առաջին պետական կազմավորումները, ՊՐՀ, 1968, № 3;
- Երեմյան Ս. Ս., Նախ-ի Ռուստամի «Քարա ի Զարդուշտ» հուշարձանի արձանագրության վկայությունները Հայաստանի մասին, ՊՐՀ, 1966, № 2;
- Էլչիրեկյան Ժ., Ասորիքը հայկական տերության կազմում, ԼՀԳ, 1970, № 6;
- ✓ Գալստաբյան Ա. Լ., Հայաստանի բուսական աշխարհը, Երևան, 1946;
- Թորոսյան Ռ. Մ., Բեղուտի բնակատեղիի պեղումները, ՊՐՀ, 1968, № 1;
- Ժամկոչյան Հ., Հայաստանը նախնադարյան-համայնական հասարակության և ստրկատիրության շրջանում, պրակ. 1, Երևան, 1961;
- Ինճիբյան Ղ., Հնախոսություն աշխարհագրական Հայաստանեայց աշխարհի, հատ. Գ, Վենետիկ, 1835;
- Ինճիբյան Ղ., Հնախոսություն հին Հայաստանի, հատ. Ա-Գ, Վենետիկ, 1835;
- Ինճիբյան Ղ., Ստորագրություն հին Հայաստանեայց, Մեծ Հայք, Վենետիկ, 1822;
- Խաչայեցյան Մ. Ա., Արին բերդի ՏՍՏԻ տաճարը և նրա արձանագրությունները, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1957, № 9;
- ✓ Խաչայեցյան Մ. Ա., Էրեբունի, բերդ-քաղաքի պատմություն, Երևան, 1971;
- Խաչայեցյան Մ. Ա., Ուրարտագիտական դիտողություններ, ՊՐՀ, 1958, № 2;
- Խաչայեցյան Մ. Ա., Ուրարտագիտական դիտողություններ, ԼՀԳ, 1970, № 9;
- Խաչայեցյան Մ. Ա., Ուրարտական երկու նոր արձանագրություն, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1951, № 8;
- Խաչայեցյան Հ. Ռ., Արևի պաշտամունքի հետքերը բրոնզեդարյան Հայաստանում, ԼՀԳ, 1967, № 4;
- Լալայան Ն., Դամբարանների պեղումները Խորհրդային Հայաստանում, Երևան, 1931;
- Լեռ, Հայոց պատմություն, Երկերի ժողովածու, հատ. Ա, Երևան, 1966;
- Լիսիցյան Սա., ՀՍԽՀ ֆիզիկական աշխարհագրություն, Երևան, 1940;
- Խանգաղյան Է. Վ., Գառնի, Պեղումների արդյունքները, 1949—1966 թթ. (վաղ բրոնզից մինչև ուրարտական շրջանը ներառյալ), Երևան, 1969;
- Խանգաղյան Է. Վ., Լճաշենի № 6 կուրգանը, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1960, № 2;
- Խանգաղյան Է. Վ., Հայկական լեռնաշխարհի մշակույթը մ. թ. ա. III հազարամյակում, Երևան, 1967;
- Խաչատրյան Վ. Ն., հեթա-հայկական դիցաբանական ընդհանրություններ, ԼՀԳ, 1967, № 8;
- Խաչատրյան Ժ. Դ., Հայաստանում հայտնաբերված բազմախիտ կնիքներ, ՊՐՀ, 1965, № 1;
- Խաչատրյան Ժ. Դ., Հնագիտական հայտնագործություններ Գեղարդիում, ԼՀԳ, 1966, № 1;
- Կառախանյան Գ., Սաֆյան Պ., Սյունիքի ժայռապատկերները, Երևան, 1970;
- Կելյաշարյան Ս. Մ., Բզեշխությունների առաջացումը Հայաստանում, ՊՐՀ, 1966, № 4;
- ✓ Կելյաշարյան Ս. Մ., Հին Հայաստանի և Փոքր Ասիայի քաղաքների պատմության դրվագներ, Երևան, 1970;
- Կրկյաշարյան Ս. Մ., Տիգրան 2-ին վերաբերող մի կարևոր ուղղում, ՊՐՀ, 1967, № 4;
- Կրկյաշարյան Ս. Մ., Թագավորական իշխանությունը հին Հայաստանում, Քաներ Երևանի համալսարանի, 1970, № 1;

- Հակոբյան Ս. Ն., Հայ գյուղացիության պատմություն, հատ. 1 (վաղ ֆեոդալիզմի շրջան), Երևան, 1957:
- Հակոբյան Ս. Ն., Ստրկությունը և ստրկատիրական հասարակական ֆորմացիան հին Հայաստանում, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1948, № 8:
- «Հայ ժողովրդի պատմություն» (ձեռնարկ միջնակարգ դպրոցի համար), մասն I, Երևան, 1956:
- «Հայկական ՍՍՌ ատլաս», 1951, Երևան-Մոսկվա, Պատմական քարտեզներ (քարտեզների հեղինակ Ս. Տ. Երևմյան)
- Հաբուսյան Ն. Վ., Երևանի հիմնադրման ժամանակի հարցի շուրջը, ՊՐՀ, 1959, № 2-3:
- Հացունի Վ., Պատմություն հին հայ տարադին, Վենետիկ, 1923:
- Հյուբըման Հ., Հին հայոց տեղում անունները, Վիննա, 1901:
- ✓ Հրանդ Արմեն, Անկում Արտաշեսյան հարստության, Պիլուս, 1967:
- ✓ Հրանդ Արմեն, Մեծն Տիգրան, Գահիրե, 1957:
- Ղասարյան Զ. Մ., Թեյշեբախի (Կարմիր-բլուրի) գինու կարասները, ՊՐՀ, 1959, № 34:
- Ղասարյան Զ. Մ., Թեյշեբախի (Կարմիր-բլուրի) երկրագործական մթերքների վերամշակման հարցի շուրջը, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1959, № 9:
- Ղափանցյան Գր., Աստուրա-բաբելական բառեր հայերենում, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1, 1945, № 3-4:
- Ղափանցյան Գր., Արա Գեղեցիկի պաշտամունքը, Երևան, 1945:
- ✓ Ղափանցյան Գր., Ուրարտուի պատմություն, Երևան, 1940:
- ✓ Ղաֆադարյան Կ. Գ., Դվին քաղաքը և նրա պեղումները, Երևան, 1952:
- Մանանդյան Հ., Արմավիրի հունարեն արձանագրությունները նոր լուսարանությամբ, Երևան, 1946:
- Մանանդյան Հ., Գառնիի հունարեն արձանագրությունը և Գառնիի հեթանոսական տաճարի կառուցման ժամանակը, Երևան, 1946:
- Մանանդյան Հ., Կշիռները և լափերը հնագույն հայկական աղբյուրներում, Երևան, 1930:
- ✓ Մանանդյան Հ., Հին Հայաստանի գլխավոր ճանապարհներն ըստ Պետրոսյան քարտեզի, Երևան, 1936:
- ✓ Մանանդյան Հ., Տիգրան Երկրորդը և Հռոմը, Երևան, 1940:
- ✓ Մանանդյան Հ., Քննական տեսություն հայ ժողովրդի պատմության, հատ. Ա, Երևան, 1944:
- ✓ Մանանդյան Հ., Քննական տեսություն հայ ժողովրդի պատմության, հատ. Բ, մասն Ա, Երևան, 1957:
- Մարտիրոսյան Հ. Ա., Ուշերոնգեղարյան բնակավայրեր և դամբարանադաշտեր, «Հայաստանի հնագիտական հուշարձաններ», հատ. 2., Բրոնզեդարյան հուշարձաններ, պր. 2, Երևան, 1969:
- Մարտիրոսյան Հ. Ա., Մնացականյան Հ. Հ., Նոր Արեշի ուրարտական կոլումբարին, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, № 10:
- Մարտիրոսյան Հ. Ա., Խաչելյան Հ. Ռ., Գեղամա լեռների ժայռապատկերները, Երևան, 1971:
- Մարտիրոսյան Հ. Ա., Թորոսյան Ռ. Մ., Հայաստանի էնեոլիթյան մշակույթի հարցի շուրջը, ՀԳ, 1967, № 3:
- Մելիք-Փաշայան Կ. Վ., Անահիտ դիցուհու պաշտամունքը, Երևան, 1963:
- Մելիք-Օմեջանյան Կ., Միթրա-Միհրը «Սասնա ծռեր» մեջ, Երևան, 1946:
- Մնացականյան Ա. Շ., Աղվանից աշխարհի գրականության հարցերի շուրջը, Երևան, 1961:
- Մնացականյան Հ. Հ., Արևապաշտության հետքերը Հայաստանում, «Աշխատություններ Հայաստանի պետական պատմական թանգարանի», հատ. Ա, Երևան, 1948:
- Մնացականյան Հ. Հ., Լճաշենի մշակույթի զարգացման հիմնական էտապները, ՊՐՀ, 1965, № 2:
- Մուշեղյան Խ. Ա., Հին Հայաստանի դրամային շրջանառության պատմությունից, ՊՐՀ, 1970, № 3:
- Շուր Վ., Ներոն կայսեր արևելյան քաղաքականությունը, Վիննա, 1930:
- Պաֆեննայ Կ. Ն., Հայաստանի և Փոքր Կովկասի նրան կից մասերի գեոլոգիական ակնարկ, Երևան, 1946:
- Պիվազյան Է., Նախամեսրոպյան հայ դրի և գրականության հարցի շուրջը, «Մեսրոպ Մաշտոց» հոգևածների ժողովածու, Երևան, 1963:
- Չամչյան Մ., Պատմութիւն հայոց, հատ. Ա, Վենետիկ, 1784:
- Ստեփանյան Ալ., Քասաղի բազիլիկայի ճարտարապետությունը, Երևան, 1955:
- ✓ Սամսելյան Խ., Հին Հայաստանի կուլտուրան, հատ. Ա, Երևան, 1931:

- Սամուելյան Խ., Հին հայ իրավունքի պատմություն, հատ. 1, Երևան, 1939:
- Սամուելյան Խ., Ստրկությունը հին Հայաստանում, «Տեղեկագիր» ՀՍԽՀ, Պատմության և գրականության ինստիտուտի, 1937, № 2:
- Օրբելի Հ. Ա., Առաջաբան, «Մասունցի Դավիթ» հայկական ժող. էպոս (համահավաք տեքստ), Երևան, 1939:
- Սարգսյան Գ. Խ., Աղբյուրների օգտագործման եղանակը Մովսես Խորենացու մոտ, ԲՄ, 1956, № 3:
- Սարգսյան Գ. Խ., Անտիոքոս 3-րդ Սելևկյանը և հայկական պետությունները, ԲՀ, 1969, № 1:
- Սարգսյան Գ. Խ., Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանը և Մովսես Խորենացին, Երևան, 1966:
- Սարգսյան Գ. Խ., Հին Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ուղիների մասին, Երևան, 1962:
- Սարգսյան Գ. Խ., Նախամեսրոպյան շրջանի պատմագրությունը, ՊԲՀ, 1969, № 1:
- Սարգսյան Գ. Խ., Տիգրան Բ-ի և Արտավազդ Բ-ի զահապարհների քանակը ըստ Խորենացու, ՀՀԳ, 1967, № 12:
- Սարգսյան Ս. Հ., Նախնադարյան հասարակությունը Հայաստանում, Երևան, 1967:
- Սրվանտյան Գ., Գրոց-բրոց, Կ. Պոլիս, 1874:
- Տաշյան Հ., Ուսումնական հայերեն լեզուի, Վիեննա, 1920:
- Տեր-Ավետիսյան Ս., Ուրարտական թագավոր Մենուա 1-ի կառուցած Շամիրամի շրանցքը, Տեղ. ԳԱՀԳ, 1941, № 3—4:
- Տիրացյան Գ. Ա., Արին մերդի սյունազարդ դահլիճը և սատրապային կենտրոնների հարցը Հայկական լեռնաշխարհում, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1960, № 7—8:
- Տիրացյան Գ. Ա., Արտաշես Ա-ի արամեական նորագյուտ արձանագրությունը, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1957, № 10:
- ✓ Տիրացյան Գ. Ա., Երվանդունիները Հայաստանում, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1958, № 6:
- ✓ Տիրացյան Գ. Ա., Հին հայկական պետության առաջացումը, ՊԲՀ, 1966, № 4:
- Տիրացյան Գ. Ա., Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմության» և Ստրաբոնի «Աշխարհագրության» մի քանի տվյալները Հայաստանի մ. թ. ա. 3—4-րդ դարերի պատմության մասին, ԲՄ, 1962, № 6:
- ✓ Փալանջյան Ա., Հին Վաղարշապատի պեղումները, Երևան, 1935:
- Օղարաշյան Ա. Ա., Քրիստոնեական ամանների հետ կապված որոշ ծիսական վերապրումներ, Տեղ. ՀԳԱՀԳ, 1965, № 3:

Р. И. А. Б. Г. Е.

- Абибуллаев О. А., Некоторые итоги изучения холма Кюль-Тепе, СА, 1963, № 3.
- Абих Г., Геология Армянского нагорья. Западная часть, ЗКОИРГО, т. XXI, 1899, Восточная часть, ЗКОИРГО, т. XXIII, 1902.
- Адонц Н., Армения в эпоху Юстиниана, СПб., 1908.
- Адонц Н., Дионисий Фракийский и армянские толкователи, Петроград, 1915.
- Аракелян Б. Н., О некоторых результатах археологического изучения древнего Армавира, ИФЖ, 1969, № 4.
- Арин-берд, I, К. Л. Оганесян, Архитектура Эребуни, Ереван, 1961.
- Арутюнян В. М., К вопросу о градостроительной культуре древней Армении, ИАНАОН, 1955, № 9, 1956, № 10.
- Арутюнян Н. В., Биайинили (Урарту), Ереван, 1970.
- Арутюнян Н. В., Земледелие и скотоводство Урарту, Ереван, 1964.
- Арутюнян Н. В., Новая клинописная таблетка из раскопок Кармир-блур. «Festschrift Johannes Friedrich», Heidelberg, 1959.
- Арутюнян Н. В., Новые урартские надписи из Кармир-блур, Ереван. 1966.
- Арутюнян Н. В., Хорхорская летопись Аргишти I, ЭВ, VII, 1953.
- Арутюнян Н. В., Чтение и интерпретация урартской надписи из Гарни. ИФЖ, 1966, № 2.
- Асланян А. Т., К истории происхождения Араратской котловины, «Доклады АН Арм. ССР», XI, № 1, 1949.
- Байбуртян Е., По поводу древней керамики из Шреш-блур, СА, 1937.
- Бокщанин А. Г., Парфия и Рим, ч. I, М., 1960, ч. II, М., 1966.

- Болтунова А. И., Греческие надписи Армавира, «Известия» Армфана СССР, 1942, № 1—2.
- Борисов А. Я., Надписи Артаксия (Арташеса) царя Армении, ВДИ, 1946, № 2.
- Борьян Б. А., Армения, международная дипломатия и СССР, ч. I, М., 1928.
- Брюсов В., Летопись исторических судеб армянского народа, Ереван, 1940.
- Бэнцянц В., Некоторые вопросы этногенеза армян, ИФЖ, 1961, № 2.
- Вавилов Н. И., Азия — источник видов, «Наука и жизнь», 1968, № 1.
- Варданян Л. А., Постплиоценовая история Кавказско-черноморско-каспийской области, Ереван, 1948.
- Байбуртян Е., Псевдо-неолитические поселения в Армении, СИИМК, Л., 1933.
- Балаян С. П., Структурная геоморфология Армянского нагорья и окаймляющих областей, Ереван, 1969.
- Бархударян С. Г., Урартское происхождение армянского нахарарского рода Арцруни, «Сб., в честь акад. И. А. Орбелп», М.—Л., 1960.
- Баццева С. Т., Борьба между Ассирией и Урарту за Сирию, ВДИ, 1953, № 2.
- Богачев В. В., Предварительный отчет о геологическом исследовании оз. Гек-Гель, «Изв. Кавк. геогр. общ.», т. XXIII, № 2.
- Богачев В. В., Урмийское и Ванское озеро, «Изв. Азерб. Гос. университета», Баку, 1927, № 6, 1929, № 7.
- Верховская А. С., Текстильные изделия из раскопок Кармир-блур, «Кармир блур», III, Ереван, 1955.
- «Всемирная история», т. I, М., 1955, т. II, М., 1956.
- «Всеобщая история архитектуры», т. II, кн. первая, М., 1949.
- «Всеобщая история искусств», т. I, М., 1956.
- Гамель, Об араратской кошенили. «Журнал министерства внутр. дел», т. XVII, 1, 1835, июль.
- Гарии I, Б. Н. Аракелян, Результаты работы археологической экспедиции Института истории АН Арм. ССР, Ереван, 1951.
- Гарни II, Б. Н. Аракелян, Результаты работы Гарнийской археологической экспедиции 1954—1955 гг. (античный период), Ереван, 1957.
- Георгиев В. И., Исследования по сравнительно-историческому языкознанию, М., 1958.
- Гоян Г., 2000 лет армянского театра, т. I, Театр древней Армении, М., 1952.
- Гукасов Абр., Основные черты строения Армянского нагорья, ЗКОИРГО, т. XXIII, вып. I, СПб., 1901.
- Дандамаев М. А., Иран при первых Ахеменидах, М., 1963.
- Дебец Г. Ф., Трофимова Т. А., и Чебоксаров Н. Н., Проблемы заселения Европы, «Происхождение человека и древнее расселение человечества», М., 1951.
- Джавахов И., Государственный строй древней Грузии и древней Армении, СПб., 1905.
- Джапаридзе О. М., Археологические раскопки в Триалети в 1959—1963 гг., СА, 1964, № 12.
- Джапаридзе О. М., К истории грузинских племен на ранней стадии медно-бронзовой культуры, Тбилиси, 1961 (на груз. яз.).
- Джаукян Г. Б., Урартский и индоевропейский языки, Ереван, 1963.
- Джаукян Г. Б., Хайасский язык и его отношение к индоевропейским языкам, Ереван, 1964.
- Дьяконов И. М., История Мидии, М.—Л., 1956.
- Дьяконов И. М., К вопросу о судьбе пленных в Ассирии и Урарту, ВДИ, 1952, № 1.
- Дьяконов И. М., Некоторые данные о социальном устройстве Урарту, «Проблемы соц.-эк. истории древнего мира», Сб. памяти акад. А. И. Тюменова, М., 1963.
- Дьяконов И. М., Последние годы Урартского государства по ассириовавилонским источникам, ВДИ, 1961, № 2.
- Дьяконов И. М., Предистория армянского народа. История Армянского нагорья с 1500 по 500 г. до н. э. Хурриты, лувийцы, протоармяне, Ереван, 1968.

- Дьяконов И. М., Языки древней Передней Азии, М., 1967.
- Дьяконов И. М., Старкова К. Б., Надписи Артаксия (Арташеса I), царя Армении. ВДИ, 1955, № 2.
- Дьяконов М. М., Очерк истории древнего Ирана, М., 1961.
- Егизаров С., Исследования по истории учреждений в Закавказье, ч. I, Сельская община, Казань, 1889.
- Еремян С. Т., К вопросу об этногенезе армян, ВИ, 1951, № 7.
- Еремян С. Т., О рабстве и рабовладении в древней Армении, ВДИ, 1950, № 1.
- Еремян С. Т., Основные черты общественного строя Армении в эллинистическую эпоху. ИАНАОН, 1948, № 11.
- Еремян С. Т., Происхождение некоторых орудий пахенного земледелия в древней Армении, «Երկիր Հայաստանի գյուղատնտեսության և գյուղագրության լուսավորում», 4. 1. Երևան, 1964.
- Еремян С. Т., Рабовладельческое общество древней Армении (автореферат докторской диссертации), М., 1953.
- Еремян С. Т., Развитие городов и городской жизни в Древней Армении, ВДИ, 1953, № 3.
- Еремян С. Т., Страна «Махелония» надписи Кааба-и-Зардушт, ВДИ, 1967, № 4.
- Есаян С. А., Оружие и военное дело древней Армении (III—I тыс. до н. э.), Ереван, 1956.
- Ефименко П. П., Неолитический Мерсин, СА, 1959, № 1.
- Ефименко П. П., Первобытное общество, Киев, 1953.
- Жуковский П. М., Земледельческая Турция, М.—Л., 1933.
- Замятин С. Н., Находки нижнего палеолита в Армении. ИАНАОН, 1947, № 1.
- Зюграф А. И., Античные монеты, «Материалы и исследования по археологии СССР», № 16, М.—Л., 1951.
- Зулалян М. К., Вопросы древней и средневековой истории Армении в освещении современной турецкой историографии, Ереван, 1970.
- Иванова И. К., Геологический возраст ископаемого человека, М., 1965.
- Иванов В. В., Происхождение и история хеттского термина PANKU, «собрание», ВДИ, 1957, № 3, 1958, № 1.
- Иванов В. В., Хеттский язык, М., 1963.
- Иессен А. А., Азербайджанская археологическая экспедиция, МИА, 125, М.—Л., 1965.
- Иессен А. А., Из исторического прошлого Мильско-карабахской степи, МИА, 125, М.—Л., 1965.
- Иессен А. А., Кавказ и древний Восток в IV—III тыс. до н. э., КСИА, 1963, вып. 93.
- «История СССР с древнейших времен до наших дней», т. I, М., 1966.
- «История СССР с древнейших времен до образования древнерусского государства (на правах рукописи)», ч. I—II, М.—Л., 1939.
- Израелян М. А., О тутанской надписи, ИАНАОН, 1955, № 11.
- Капанцян Г. А., Историко-лингвистические работы. К начальной истории армян. Древняя Малая Азия, Ереван, 1956.
- Капанцян Г. А., Историко-лингвистическое значение топонимики древней Армении, Ереван, 1940.
- Капанцян Г. А., Chetto-armeniaca, Ереван, 1932.
- Капанцян Г. А., Хайаса — колыбель армян. Этногенез армян и их начальная история, Ереван, 1947.
- Капанцян Г. А., Хеттские боги у армян. В связи с хеттским влиянием на армян и генезисом армянского пантеона вообще, Ереван, 1940.
- Капанцян Г. А., Хурритские слова армянского языка, ИАНАОН, 1951, № 5.
- Кафадарян К. К., Новые данные по архитектуре Урарту, СА, 1967, № 4.
- Кошеленко Г. А., Внутриполитическая борьба в Парфии (вторая половина I в. до н. э.—начало I в. н. э.), ВДИ, 1963, № 3.

- Кржянцян С. М., Возникновение городов в Армении во II в. до н. э.—III в. н. э. «Научные доклады высшей школы. Исторические науки», 1961, № 4.
- Крупнов Е. И., Древняя история Северного Кавказа, М., 1967.
- Крупнов Е. И., Древнейшая культура Кавказа и кавказская этническая общность, СА, 1964, № 1.
- Кудрявцев О. В., Римская политика в Армении и Парфии в первой половине правления Нерона, ВДИ, 1948, № 3.
- Кудрявцев О. В., Рим, Армения и Парфия во второй половине правления Нерона, ВДИ, 1949, № 3.
- Кушнарева К. Х., Новые данные о поселении Узерлик-Тепе около Аглама, МИА, 125, М.—Л., 1965.
- Кушнарева К. Х., Памятники медного века в Нагорном Карабахе, СА, XX, 1954.
- Кушнарева К. Х., Чубинишвили Г. Н., Древние культуры Южного Кавказа, Л., 1970.
- Куфтин Б. А., Археологическая маршрутная экспедиция..., Тифлис, 1949.
- Куфтин Б. А., Археологические раскопки 1947 г. в Цалкинском районе, Тбилиси, 1948.
- Куфтин Б. А., Археологические раскопки в Триаleti, I, Тбилиси, 1941.
- Куфтин Б. А., Урартский колумбарий у подошвы Арарата и куро-араксский энеолит, ВМГ, т. XIII, В, Тбилиси, 1943.
- Левинсон-Лессинг Ф. Ю., Предварительные соображения об использовании оз. Гокча (Севан)... Научные результаты экспедиции 1927 г., Л., 1929.
- Леман-Хаупт К. Ф., Вступительная лекция по истории и культуре халдов, «Труды Тбилисского Гос. университета», VI, 1938.
- Линч К. Ф., Армения, Путевые очерки и этюды, т. I, Тифлис, 1910.
- Лосева И. М., Раскопки урартской крепости города Ирпуни..., СА, 1955, № 3.
- Лукин Б., Археологические находки 1935—1936 гг. в окрестностях станиц Тульской и Даховской, близ Майкопа, ВДИ, 1939, № 3.
- Любин В. П., Палеолит Турции и проблема раннего расселения человечества, СА, 27, 1957.
- Максимова М. И., Античные города юго-восточного Причерноморья, М.—Л., 1956.
- Манандян Я. А., Заметки о феде и феодальном войске Парфии и Аршакидской Армении, Тифлис, 1932.
- Манандян Я. А., Круговой путь Помпея в Закавказье, ВДИ, 1939, № 4.
- Манандян Я. А., Маршруты понтийского похода Помпея и путь отступления Митридата в Колхиду, ВДИ, 1940, № 3—4.
- Манандян Я. А., Новые заметки о греческой надписи и языческом храме Гари, ИАНАОН, 1951, № 4.
- Манандян Я. А., О торговле и городах Армении в связи с мировой торговлей древних времен (V в. до н. э.—XV в. н. э.), Ереван, 1930, 2-е изд., Ереван, 1954.
- Манандян Я. А., Проблема общественного строя доаршакидской Армении, «Исторические записки», № 15, 1945.
- Марр Н. Я., Бог Sabazios у армян, «Известия Имп. Академии наук», 1911.
- Марр Н. Я., История термина «абхаз», Сборник статей Н. Я. Марра «О языке и истории абхазов», М.—Л., 1938.
- Марр Н. Я., Кавказский культурный мир и Армения, Петроград, 1915.
- Марр Н. Я., Орбели И. А., Археологическая экспедиция в 1916 г. в Ван, Петроград, 1922.
- Марр Н. Я., Смирнов Я. И., Вышпы, «Труды ГАИМК», Л., 1931.
- Мартirosян А. А., Армения в эпоху бронзы и раннего железа, Ереван, 1964.
- Мартirosян А. А., Город Тейшебаини, Ереван, 1961.
- Мартirosян А. А., К предистории древнейших этапов культуры Армении, ИФЖ, 1960, № 1.
- Мартirosян А. А., Новые данные по истории города Тейшебаини, ИФЖ, 1963, № 3.
- Мартirosян А. А., О древнем поселении около Ленинакана, ИАНАОН, 1952, № 10.

- Мартirosян А. А., Первобытные иероглифы Армении и их урарто-армянские двойники, ВОН, 1971, № 9.
- Мартirosян А. А., Приереванский клад древней бронзы, КСИА, 1971, № 8.
- Мартirosян А. А., Раскопки Аргиштихинили, СА, 1967, № 4.
- Мартirosян А. А., Раскопки в Головино, Ереван, 1954.
- Массон В. М., Неолит южной Турции, «Археология старого и нового света», М., 1966.
- Массон В. М., Средняя Азия и Древний Восток, М.—Л., 1964.
- Массон М. Е., Народы и области южной части Туркменистана в составе Парфянского государства, «Труды ЮТАКЭ», т. V, Ашхабад, 1955.
- Матвеев С. Н., Турция (Азиатская часть — Анатолия). Физико-геогр. описание, М.—Л., 1966.
- Машкин Н. А., Приципат Августа, М., 1929.
- Межлумян С. К., О распространении зубра в бассейне оз. Севан, «Ученые записки Ереванского Гос. ун-та», 1968, № 2.
- Меликишвили Г. А., К вопросу о царских хозяйствах и рабах-пленниках в Урарту, ВДИ, 1953, № 1.
- Меликишвили Г. А., К истории древней Грузии, Тбилиси, 1959.
- Меликишвили Г. А., Наирн—Урарту, Тбилиси, 1954.
- Менабде Э. А., Хеттское общество, Тбилиси, 1965.
- Мещеников И. И., Язык ванских клинописных надписей на основе яфетического языкознания, I, Л., 1932.
- Миллер А. А., Археологические исследования в Нахичеванской республике, «Сообщ. ГАИМК», I, 1926.
- Мницакян А. О. и Тиранян Г. А., Новые данные о материальной культуре древней Армении, ИАНАОН, 1961, № 8.
- Мницакян А. О., Раскопки курганов на побережье оз. Севан в 1956 г., СА, 1957, № 2.
- Мницакян А. О., Раскопки могильников у селения Атарбемян, КСИИМК, вып. 60, 1955.
- Моммзен Т., История Рима, т. III, М., 1941, т. V, М., 1949.
- Мунчаев С. М., Древнейшая культура северо-восточного Кавказа, МИА, 100, 1961.
- Набимашвили С. М., Раскопки городища Гудабертка-Цихис гора в 1956 г. Тбилиси, 1957.
- Нариманов Н. Г., Исмаилов Г. С., Акстафачайское поселение близ города Казах, СА, 1962, № 4.
- Никольский М. В., Клинообразные надписи ванских царей, открытие в пределах России, М., 1898.
- «Очерки истории СССР (III—IX вв.)», М., 1958.
- Паничкина М. З., Палеолит Армении, Л., 1950.
- Паткинов К., Ванские надписи и значение их для истории Передней Азии, СПб., 1881.
- Пихомов Е. Д., Монетные клады Азербайджана, «Труды общества обследования и изучения Азербайджана», вып. 3, Баку, 1926.
- Периханян А. Г., Арамейская надпись из Гарин, ИФЖ, 1964, № 3.
- Периханян А. Г., Арамейская надпись из Зангезура, ИФЖ, 1965, № 4.
- Периханян А. Г., Превосармянские востанники, ВДИ, 1956, № 2.
- Периханян А. Г., К вопросу о происхождении армянской письменности, «Передисазнатский сборник», М., 1963.
- Периханян А. Г., К вопросу о рабовладении и землевладении в Иране парфянского времени, ВДИ, 1952, № 4.
- Периханян А. Г., Урановые объединения Малой Азии и Армении (IV в. до н. э.—III в. н. э.), М., 1953.
- Пигулевская Н. В., Города Ирана в раннем средневековье, М.—Л., 1956.
- Пиотровский Б. Б., Археология Закавказья, Л., 1949.
- Пиотровский Б. Б., Ванское царство (Урарту), М., 1959.
- Пиотровский Б. Б., Искусство Урарту, Л., 1962.

- Пиотровский Б. Б., История и культура Урарту, Ереван, 1944.
 Пиотровский Б. Б., Кармир-блур, I—III, Ереван, 1950—1955.
 Пиотровский Б. Б., Кармир блур, Л., 1970.
 Пиотровский Б. Б., О происхождении армянского народа, Ереван, 1946.
 Пиотровский Б. Б., Развитие скотоводства в древнейшем Закавказье, СА, XXIII, 1955.
 Пиотровский Б. Б., Урарту — древнейшее государство Закавказья, Л., 1939.
 Постовская Н. М., Изучение древней истории Ближнего Востока в Советском Союзе (1917—1957 гг.), М., 1961.
 Равдоникас В. И., История первобытного общества, I, Л., 1939.
 Ранович А. Б., Восточные провинции римской империи в I—III вв., М.—Л., 1949.
 Ранович А. Б., Эллинизм и его историческая роль, М.—Л., 1950.
 Риттер К., Землеведение Азии, т. I, СПб., 1856.
 Романов К. К., Развалины храма римского типа в Баш-Гарни, «Сб. из истории докапиталистических формаций», М.—Л., 1933.
 Ростовцев М. И., Апаранская греческая надпись царя Тиридата, «Анийская серия», № 6, СПб., 1911.
 Ростовцев М. И., Новая греческая надпись из Эчмиадзина, «Христианский Восток», т. III, вып. 3, СПб., 1915.
 Сардарян С. А., Палеолит в Армении, Ереван, 1954.
 Саркисян Г. Х., Из истории городской общины в Армении (IV в. н. э.), ВДИ, 1955, № 3.
 Саркисян Г. Х., О двух значениях термина «дастакерт» в ранних армянских источниках, сб. «Эллинистический Ближний Восток, Византия и Иран», М., 1967.
 Саркисян Г. Х., Обоожествление и культ царей и царских предков в Древней Армении, ВДИ, 1966, № 2.
 Саркисян Г. Х., Тигранакерт. Из истории древнеармянских городских общин, М., 1960.
 Солодухо Ю. А., Значение еврейских источников раннего средневековья для истории Ближнего Востока, «Советское востоковедение», II, 1941.
 Солодухо Ю. А., Социально-экономическая структура еврейского общества Ирака и Сирии во II—V вв. н. э. «Ученые записки ЛГУ», № 78, серия исг. наук, вып. 9, 1941.
 Струве В. В., Арийская проблема, «Советская этнография», 1947, VI—VII.
 Струве В. В., История Древнего Востока, М., 1941.
 Струве В. В., Очерки социально-экономической истории древнего Востока, М.—Л., 1934.
 Тарн В. В., Эллинистическая цивилизация, М., 1949.
 Тахтаджян А. Л., Ботанико-географический очерк Армении, Тбилиси—Ереван, 1941.
 Тахтаджян А. Л., Габриелян А. А., Опыт стратиграфической корреляции вулканических долин и пресноводных отложений плиоцена Малого Кавказа, «Доклады АН Арм. ССР», VIII, № 5, 1948.
 Тер-Аветисян С. В., Археологическое обследование городища и крепости «Древний Армавир», «Научный сборник Армфана», Ереван, 1941.
 Тер-Аветисян С. В., Курганы Хасанкалы, «Известия Кавказского историко-археологического института», т. IV, Тифлис, 1924.
 Тирацян Г. А., Ахеменидские традиции в древней Армении, «XXV Международный конгресс востоковедов. Доклады советской делегации», М., 1960.
 Тирацян Г. А., К вопросу о расписной керамике древней Армении, ИФЖ, 1955, № 3.
 Тирацян Г. А., К вопросу о торевтике и ювелирном деле Армении в ахеменидское время, ИФЖ, 1969, № 1.
 Тирацян Г. А., О торговых связях Армении с Сирией, «Палестинский сборник», 1959, № 4.
 Тирацян Г. А., Опыт периодизации материальной культуры древней Армении, ИАНАОН, 1957, № 2.
 Тирацян Г. А., Памятник коммунальной техники древней Армении. Баня в крепости Гарни, ИФЖ, 1959, № 2—3.

- Тирацян Г. А., Страна Коммагена и Армения, ИАНАОН, 1956, № 3.
 Тирацян Г. А., Урарту и Армения, ВОН, 1968, № 2.
 Тревер К. В., Очерки по истории культуры древней Армении, М.—Л., 1953.
 Тревер К. В., Очерки по истории и культуре Кавказской Албании, IV в. до н. э.—VII в. н. э., М.—Л., 1959.
 Туманян М. Г., Культурные растения урартского периода в Арм. ССР, ИАНАОН, 1944, № 1—2.
 Туманян М. Г., Основные этапы эволюции ячменей в Армении, «Извест. АН Арм. ССР (биолог. и сельхоз. науки)», Ереван, 1948, № 1.
 Тураев Б. А., История Древнего Востока, II, Л., 1935.
 Уваров П. С., Могилиники Северного Кавказа, МАК, VIII.
 Флиттнер Н. Д., Культура и искусство Двуречья, М.—Л., 1958.
 Халатянц Г. А., Армянские Аршакиды в Истории Армении Моисея Хоренского, М., 1903.
 Халатянц Г. А., Армянский эпос в Истории Армении Моисея Хоренского, М., 1896.
 Халатянц Г. А., Очерк истории древней Армении, М., 1910.
 Хачатрян Г. С., Материальная культура Артика, Ереван, 1963.
 Церетели Г. В., Армазская билингва, Тбилиси, 1941.
 Церетели Г. В., Эпиграфические находки в Мухете, ВДИ, 1948, № 2.
 Чайлд Г., Древнейший Восток в свете новых раскопок, М., 1956.
 Черных Е., Первый металл планеты, «Наука и жизнь», 1968, № 7.
 Чубинишвили Т. А., Амиранис-гора, Тбилиси, 1963 (на груз. яз.).
 Чубинишвили Т. А., Древнейшая культура в двуречье Куры и Аракса, Тбилиси, 1965 (на груз. яз.).
 Янковская Н. Б., Землевладельческие общины в клинописных источниках, ВДИ, 1959, № 1.
 Янковская Н. Б., Некоторые вопросы экономики Ассирийской державы, ВДИ, 1956, № 1.
 Янковская Н. Б., Общинное самоуправление в Угарите, ВДИ, 1962, № 3.
 Янковская Н. Б., Хурритская Аррапха, ВДИ, 1957, № 1.

գ. Օտար լեզուներով

- Abeghlian M., Der armenische Volksglaube, Leipzig, 1899.
 Adontz N., Histoire d'Arménie, Paris, 1946.
 Amandry P., Toreutique achéménide, „Antike Kunst“, 1959, № 2.
 „Antioch on the Orontes“, II. The Excavations of 1933—1946, Princeton, 1938.
 Aslan K., Etudes historiques sur le peuple arménien, Paris, 1909.
 Babelon E., Les rois de Syrie, d'Arménie et de Commagène, Paris, 1890.
 Balkan K., Ein urartäischer Tempel auf Anzavurtepe bei Patnos und hier entdeckte Inschriften, „Anatolia“, 5 (1960).
 Barnett R. D., The Excavations of the British Museum at Toprak Kale, near Van, „Iraq“, XII, 1, 1950.
 Bedoukian P. Z., A Classification of the Coins of the Artaxiad Dynasty of Armenia, Reprinted from the American Numismatic Society, „Museum Notes“, 14, New-York, 1968.
 Belck W., Aus den Berichten über die armenische Expedition, 9. Majafarkin und Tigranokerta, ZE, 1899.
 Belck W. und Lehmann C. F., Ueber neue armenische Keilinschriften, ZE, XXIV, II Heft, Berlin, 1892.
 Bellinger A. R., The End of the Seleucides, „Transactions of Connecticut Academy of arts and sciences“, vol. 38, June 1949.
 Benedict W. C., Two urartian inscriptions from Azerbaijan, JCS, XIX, 1965, № 2.

- Bengtson H.*, Die Strategie in der hellenistischen Zeit, II, München, 1944.
- Billerbeck A. und Dellitzsch F.*, Die Palastiere Salmanassars II von Balawat, „Beiträge zur Assyriologie“, VI, 1, 1908.
- Bittel K.*, Grundzüge der Vor- und Frühgeschichte Kleinasien, Tübingen, 1950.
- Bittel K.*, Prähistorische Forschungen in Kleinasien, Istanbul, 1936.
- Botta P. E. et Flandin E.*, Monuments de Ninive, II, Paris, 1849.
- Bonnet H.*, Die Waffen der Völker des Alten Orients, Leipzig, 1926.
- Bossert H.*, Alt Syrien, Tübingen, 1951.
- Braidwood R. J. and Braidwood L. S.*, Excavations in the plain of Antioch, vol. XXI, Chicago, 1960.
- Buchhelm H.*, Die Orientpolitik des Triumvirn M. Antonius, Heidelberg, 1960.
- Burney C. A.*, Eastern Anatolia in the Chalcolithic and Early Bronze Age, AS, VIII, 1958.
- Burney C. A. and Lawson G. H.*, Urartian reliefs at Adilcevaz, on lake Van, AS VIII, 1958.
- Burton-Brown T.*, Excavations in Azerbaijan, London, 1948.
- „The Cambridge Ancient History“, IX, Cambridge, 1932, X, Cambridge, 1934, XI, Cambridge, 1965.
- Dalton O. M.*, The treasure of the Oxus with other examples of early oriental metal-work, London (III edition), 1964.
- Debevoise N.*, A political history of Parthia, Chicago, 1938.
- Delaporte L.*, Les Hittites, Paris, 1936.
- Doblas J.*, Les premiers rapports des romains avec les parthes, „Archiv orientální“, 3 (1931).
- Dörner F. K., Goell T.*, Arsamela am Nymphaos, „Istanbuler Forschungen“, Bd. 23, 1963.
- Droysen I. G.*, Geschichte des Hellenismus, 1—3, Hamburg, 1836—1893.
- Dubois F. de Montpereux*, Voyage autour du Caucase, chez les Tscherkesses et les Abchases, en Colchide, en Géorgie, en Arménie et en Crimée, III, Paris, 1839.
- Dupont-Sommer A.*, Deux inscriptions arméniennes trouvées près du lac Sevan (Arménie)... „Syria“, XXV (1946—1948), № 1—2.
- Dyson R. N. and Joung T. C.*, The Solduz valley, Iran, Pisdell Tepe, „Antiquity“, 1960, № 133.
- Eckhardt K.*, Die armenischen Feldzüge des Lucullus, „Klio“, IX, 1909, X, 1910.
- Fabritius*, Theophanes von Mitylene und Q. Dellius als Quellen der Geographie des Strabons, Strassburg, 1888.
- Forrer E.*, Die Provinzeinteilung des assyrischen Reiches, Leipzig, 1910.
- Forrer E.*, Hajasa-Azzi, „Caucasica“, 1931, № 9.
- Freh N.*, Felszeichnungen in Südostanatolien, „Türk Tarih kurumu Bülteni“, 1957, XXI, 84.
- Friedrich J.*, Churritische Märchen und Sagen in hethitischer Sprache, ZA, XLIX, 1950.
- Friedrich J.*, Der churritische Mythos von Schlangendämon Hedammu in hethitischer, Sprache, AO, VIII.
- Friedrich J.*, Staatsverträge des Hattireiches, 2. Teil, „Mitteilungen der Vorderasiatisch-Aegyptischen Gesellschaft“, 34, 1, Leipzig, 1930.
- Garstang I.*, L'art néolithique à Jericho, „Syria“, 1935, v. XVI.
- Garstang I.*, Prehistoric Mersin, Oxford, 1953.
- Gelzer H.*, Zur armenischen Götterlehre, Sonderabdruck aus der „Berichten der Kön. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften“, Sitzung von 7 Dez. 1895.
- Genouillac H.*, Céramique cappadoçienne, „Musée du Louvre“. I—II, 1926.
- Ghirshman R.*, Fouilles de Sialk, vol. I, Paris, 1939.
- Ghirshman R.*, Notes iraniennes, IV, Le Trésor de Sakkez „Artibus Asiae“, XIII, 3, 1950.
- Goetze A.*, Die Annalen des Mursilis, „Mitteilungen der Vorderasiatisch-Aegyptischen Gesellschaft“, 38, Leipzig, 1933.

- Goetze A., Kleinasien, 2, Ausgabe, München, 1957.
- Goell T., Throne above the Euphrates, „National Geography“, vol. 119, № 3, March 1961.
- Grousset R., Histoire de l'Arménie des origines à 1071, Paris, 1947.
- Grousset R., Préface, N. Adontz, Histoire d'Arménie, Paris, 1946.
- Gurney O. R., Mita of Pahhuwa, „Annals of Archaeology and Anthropology, University of Liverpool“, XXVIII, 1948.
- Güterbock K., Byzanz und Persien in ihren diplomatisch-völkerrechtlichen Beziehungen im Zeitalter Justinians, Berlin, 1906.
- Güterbock H. G., The Deeds of Suppiluliumas as Told by his Son Mursilis II, „Journal of Cuneiform studies“ X, 4, 1956.
- Gutschmid A., Untersuchungen über die Geschichte des Königreichs Osroene, St. Petersburg, 1887.
- Gutschmid A., Geschichte Irans und seiner Nachbarländer von Alexander dem Großen bis zum Untergang der Arsaciden, Tübingen, 1888.
- Habicht Chr., Über eine armenische Inschrift mit Versen des Euripides, „Hermes, Zeitschrift für klassische Philologie“, 1953, 2.
- „Handbuch der Orientalistik“, W. B. Henning, Mitteliranisch, Leiden, 1958.
- Head B. V., Historia numorum. A Manual of Greek Numismatics, London, 1963.
- Henderson B. W., The Chronology of the Wars in Armenia A. D. 51—63. „Classica Review“, XV, 1901.
- Holleaux M., Etudes d'épigraphie et d'histoire grecques, III, Lagides: et Séleucides, Paris, 1942, XVI. Ardys et Mithridates.
- Honigsmann E., Kommagene, Pauly-Wissowa-Kroll Realencyklopädie.
- Hulin P., New urartian inscriptions from Adilcevaz, AS, IX, 1959.
- Hulin P., Urartian stones in the Van museum, AS, VIII, 1958.
- Humann K. und Puchstein O., Reisen in Kleinasien und Nordsyrien, Textband, Berlin, 1890.
- Jenny A., Schemiramalti, „Praehistorische Zeitschrift“, XIX, 1928, № 3/4.
- Jouguet P., L'imperialisme macedonien et l'hellenisation de l'Orient. Paris, 1927.
- Judeich W., Kleinasiatistische Studien, Marburg, 1892.
- Junge P. J., Dareios I, König der Perser, Leipzig, 1944.
- Junge P. J., Parthia, PWK RE, 36. Halbband, 1949.
- Kaerst J. P., Geschichte des Hellenismus, I—II. Lp., 1927.
- Kammenhuber A., Die Arier im Vorderen Orient, Heidelberg, 1968.
- Kent R. G., Old Persian, New Haven, 1953.
- Kiepert R., Atlas von Kleinasien in 24 Blättern, 1902—1906.
- Kuhn A., Beiträge zur Geschichte der Seleuciden vom Tode Antiochos VII Side'es bis auf Antiochos XIII Asiaticos (129—64 v. Chr.), Altkirch, 1881.
- Landsberger B., Assyrische Handelskolonien in Kleinasien aus dem dritten Jahrtausend, Leipzig, 1925.
- Landsberger B., Sam'al, Ankara, 1948.
- Langlois V., Numismatique générale de l'Arménie, Paris, 1859.
- Lehmann-Haupt C. F., Armenien einst und jetzt, I, Berlin und Leipzig, 1910, II, 1. Berlin und Leipzig, 1925.
- Lehmann-Haupt C. F., Materialien zur älteren Geschichte Armeniens und Mesopotamiens, „Abhandlungen der Königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Göttingen“, Philologisch-historische Klasse, N. F., Bd. IX, № 3, 1907.
- Leuze O., Die Satrapeneinteilung in Syrien und im Zweistromlande von 530—320, Halle, 1925.
- Mail von M., Early Mesopotamia and Iran, London, 1965.

- Mallowan M., Tell Arpachla, „Iraq“, II, 1935.
- Markwart J., Das Itinerar von Artaxata nach Armastica auf der römischen Weltkarte. Skizzen zur historischen Topographie und Geschichte von Kaukasien, „Handes Amsorya“, 1927, № 11.
- Marquart J., Die Entstehung und Wiederherstellung der armenischen Nation, Berlin, 1919.
- Marquart J., Eranšahr nach der Geographie des Ps. Moses Xorenac'i, Berlin, 1901.
- Markwart J., Le berceau des arméniens, „Revue des études arméniennes“, 1928, VIII, fasc. 2.
- Markwart J., Südarmenien und Tigrisquellen nach den griechischen und arabischen Geographen, Wien, 1930.
- Marquart J., Untersuchungen zur Geschichte Erans, I, Göttingen, 1896.
- Mashkur M. Javad, Urartu Inscription in Iranian Azerbaijan, Tehran, 1955.
- Mattlingly H., Coins of the Roman Empire in the British Museum, v. I, London, 1923.
- Mellaart J., Anatolian chronology in early and middle bronze age, AS, VII, 1957.
- Mellaart J., Earliest Civilisations of the Near East, London, 1963.
- Mellaart J., Excavations at Catal Hüyük, AS, XI, 1961, XII, 1962, XIII, 1963, XIV, 1964.
- Mellaart J., Excavations at Hacilar, AS, VIII, 1958, IX, 1959, X, 1960, XI, 1961.
- Meyer E., Die Grenzen der hellenistischen Staaten in Kleinasien, Zürich, 1925.
- Meyer E., Geschichte des Altertums, Bd. II, I Abt., 1928.
- Migeon G., Les accroissements des Musées du Louvre, „Les Arts“, № 1, 1901.
- Miller K., Die Peutingerische Tafel, Stuttgart, 1962.
- Miller K., Itineraria Romana, Römische Reisewege an der Hand der Tabula Peutingeriana, Stuttgart, 1916.
- Minns E. H., Parchments of the Parthian period from Avroman in Kurdistan, „The Journal of Hellenic Studies“, vol. XXXV, part I, 1915.
- Morgan J. de, Mission scientifique au Caucase, t. I, Paris, 1889.
- Morgan J. de, Histoire du peuple arménien, Nancy—Paris—Strasbourg, 1919.
- Morgan J. de, La Préhistoire Orientale, III, Paris, 1927.
- Morgan J. de, Manuel de numismatique orientale de l'Antiquité et du Moyen Age, tome I, Paris, 1923.
- Morkholm O., Antiochus of Syria, København, 1966.
- Nilsson M. P., Geschichte der griechischen Religion, II Band, Die hellenistische und die römische Zeit, München, 1961.
- Niese B., Geschichte der griechischen und makedonischen Staaten seit der Schlacht bei Chaeroneia, 3 Teil, von 188 bis 120 v. Chr., Gotha, 1903.
- Oppenheim L., Der Tell-Halaf, Berlin, 1934.
- Parrot A., Mari, Paris, 1945.
- Przeworski St., Die Metallindustrie Anatoliens in der Zeit von 1500—700, Leiden, 1939.
- Perikhanian A., L'inscription arménienne du roi Artashes trouvée à Zanguezour (Siwnik'), REANS, t. III, Paris, 1966.
- Perkins A., The comparative archaeology of Early Mesopotamia, Chicago, 1960.
- Porada E., Alt-Iran, „Kunst der Welt“, Baden-Baden, 1962.
- „Reallexikon der Assyriologie“, I—II, Berlin und Leipzig, 1928—1938.
- Reilly E. B., Tilkitepedeki ilk kazılar 1937 (First excavations at Tilkitepe 1937), „Türk Tarih Arkeologiya ve Etnografya dergisi“, IV, 1940.
- Reinach Th., Mithradates Eupator König von Pontos, Leipzig, 1895.
- Rider G. Le, Monnales grecques acquises par le Cabinet des médailles en 1959, RN, 1960.
- Rostcutzeff M. I., The Social and Economic History of the Hellenistic World, v. I—III, Oxford, 1941.

- Safar*, Tell Hassuna, „Journal of New Eastern Studies“, 1945. IV.
Sandaljian J., Histoire documentaire de l'Arménie, t. I—II, Rome, 1917.
Schachermeyer F., Tuschpa, „Reallexicon der Vorgeschichte“, XII, Berlin, 1929.
Schaeffer Cl. F. A., Stratigraphie comparée de l'Asie Occidentale, Oxford, 1948.
Schmidt E., Excavations at Tepe-Hissar, Philadelphia, 1937.
Schmidt E., Persepolis, I, Chicago, 1953.
Schmidt E., Alishar, Chicago, 1931.
Schmitt H. H., Untersuchungen zur Geschichte Antiochos des Grossen und seiner Zeit, Wiesbaden, 1964.
Seyrig H., Antiquités Syriennes (42). Sur les ères de quelques villes de Syrie, „Syria“, 1950, XXVII.
Seyrig H., Trésor monétaire de Nisibe, RN, Paris, 1955.
Spelser E. A., Excavations at Tepe-Gawra, I, Philadelphia, 1935.
Spelser E. A., Introduction to Hurrian, New Haven, 1941.
Tarn W. W., Alexander the Great. I—II, London, 1948.
Toumanoff C., Studies in Christian Caucasian History, Georgetown University Press, 1963.
Toynbee A. and Meyers E. D., Historical Atlas, London—New York—Toronto, 1959.
Tschertkower V., Die hellenistischen Städtegründungen von Alexander dem Grossen bis auf Römerzeit, „Philologus“, Supplementband, XIX, H. 1.
Tserethell M., Die neuen chaldischen Inschriften König Sardurs von Urartu, Heidelberg, 1928.
Tserethell M., Etudes ourartéennes, III, La stèle de Sidikan-Topzaoua, RA, XLIV, 1950, № 4, XLV, 1951, № 1, 4.
Tserethell M., L'inscription de la stèle de Hagt, RA, 1958, № 1, 2.
Vanden Berghe L., Archeologie de l'Iran ancien, Leiden, 1959.
Weidner E. F., Politische Dokumente aus Kleinasien, 1, „Boghazkol-Studien“, VIII, Leipzig, 1923.
Welles C. B., Royal correspondence in the Hellenistic Period, New Haven, 1934.
Wolski J., Arsaces I le fondateur du royaume parthe, „Eos“ XXIX, 2 (1938).
Wolski J., Arsaces II et la généalogie des premiers Arsacides, „Historia“, IX, April, 1962, Heft 2.
Wroth W., Catalogue of the Greek Coins of Galatia, Cappadocia and Syria, Bologna, 1964.

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԻՄ — Բանբեր Մատենադարանի

ԲՀ — Բանբեր Համալսարանի

ԼՀԳ — Լրաբեր հասարակական գիտությունների

ԽՏ — Խորհրդյան տարեգրություն

ՆՀԲ — Նոր հայկազյան բառարան

ՊԲՀ — Պատմա-բանասիրական հանդես

Տեղ. ԳԱՀՅ — Տեղեկագիր ՍՍՀՄ ԳԱ-ի հայկական ֆիլիալի

Տեղ. ՀԳԱՀԳ — Տեղեկագիր Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի (հասարակական գիտություններ)

АВИИУ — И. М. Дьяконов, Ассиро-вавилонские источники по истории Урарту, ВДИ, 1951, №№ 2, 3, 4.

ВДИ — Вестник древней истории.

ВИ — Вопросы истории.

ВМГ — Вестник музея Грузии.

ВОН — Вестник общественных наук.

ГАИМК — Государственная Академия истории материальной культуры.

ДНА — Доклады АН Арм. ССР.

ЗКГО — Записки Кавказского географического общества.

ЗКОИРГО — Записки Кавказского отделения Императорского русского географического общества.

ИАГУ — Известия Азербайджанского государственного университета.

ИАНБСН — Известия АН Арм. ССР (биологические и сельскохозяйственные науки).

ИАНАОН — Известия АН Арм. ССР (общественные науки).

ИЛФАН — Известия армянского филиала АН СССР.

ИФЖ — Историко-филологический журнал.

КСИА — Краткие сообщения института археологии АН СССР.

КСИИМК — Краткие сообщения Института истории материальной культуры.

МАК — Материалы археологии Кавказа.

МИА — Материальная история Азербайджана.

МИА СССР — Материалы и исследования по археологии СССР.

СА — Советская археология.

СВ — Советское востоковедение.

Труды ЮТАКЭ — Труды Южно-туркменской археологической комплексной экспедиции.

УКН — Г. А. Меллишвили, Урартские клинообразные надписи, М., 1960.

УПД — Н. М. Дьяконов, Урартские письма и документы, М.—Л., 1963.

ЭВ — Эпиграфика Востока.

АО — Archiv Orientalni

ARAB — D. D. Luckenbill, Ancient Records of Assyria and Babylonia. I—II, Chicago, 1926—1927

AS — Anatolian Studies

CAH — The Cambridge Ancient History

CICh — C. F. Lehmann-Haupt, Corpus Inscriptionum Chaldaicarum, Berlin und Leipzig, I, 1923, II, 1935

JCS — Journal of Cuneiform Studies

JNES — Journal of Near Eastern Studies

PAZ — E. Ficker, Die Provinzialverwaltung des assyrischen Reiches, Leipzig, 1920

PWE — Pauly-Wissowa-Kroll, Realencyclopädie der Altertumswissenschaft

RA — Revue d'assyriologie et d'archéologie orientale

RCAE — L. Wiedemann, Royal Correspondence of the Assyrian Empire, Ann Arbor I—II, 1930, III, 1931, IV, 1936

REANS — Revue des études assyriologiques (Nouvelle série)

RLA — Reallexikon der Assyriologie, I—II, Berlin und Leipzig, 1928—1933

RN — Revue néoassyriologique

TTKB — Türk Tarih Kurumu Belleken

ZDMG — Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft

ZE — Zeitschrift für Ethnologie